

всіх його членів, існують інтереси специфічні — групові та індивідуальні, тому для гідного виховання молоді у здійсненні державної політики необхідним є формування у молодого покоління чіткого уявлення про те, де ж саме починаються ті права інших осіб, які мають бути межею здійснення молодого особою її власних прав.

Безсумнівно, Конституція України — це акт, зміст якого не підлягає жодним сумнівам та запереченням, тому діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, політичних партій, громадських організацій та інших соціальних інститутів, що приймають участь у формуванні та реалізації виховної політики щодо виховання молоді має ґрунтуватися на конституційних засадах, визначених в основному законі. Наукові розвідки з цієї проблематики, на нашу думку, потребують розробки механізму реалізації конституційних засад щодо розвитку молоді особистості в конкретній діяльності суб'єктів публічної влади.

Науковий керівник: д. ф. н., професор В. В. Корженко.

.....

Берченко Григорій Валерійович
 НУ «ЮАУ імені Ярослава Мудрого»,
 к. ю. н., асистент кафедри
 конституційного права України

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ПРИНЦИП ПОЛІТИЧНОГО ПЛЮРАЛІЗМУ

Як зазначає Ю. Г. Барабаш, політична система побудована на протиріччях і саме протиріччя є основою існування політичної багатоманітності як засади суспільного життя та, відповідно, конституційного ладу України (ч. 1 ст. 15 Конституції України).

Конституційний принцип політичного плюралізму зазвичай пов'язують з правом на об'єднання. Як встановив Конституційний Суд, враховуючи те, що право на свободу об'єднання є одним із основних політичних прав громадян, принцип багатоманітності суспільного життя є відправним у визначенні засад реалізації цього конституційного права і встановлення інс-

титутів громадянського суспільства, складовою якого є різноманітні об'єднання громадян, що представляють певні ідеологічні та інші погляди, інтереси різних соціальних груп та індивідів (Рішення від 13 грудня 2001 року № 18-рп у справі про молодіжні організації).

На думку більшості дослідників, принцип політичного плюралізму передбачає свободу створення і діяльності політичних партій. Розвиток та реальне формування системи політичного плюралізму неможливий поза становленням чіткої та ефективно функціонуючої партійної системи, коли суперництво різних політичних ідей, програм, поглядів, цінностей, настанов, методів тощо здійснюватиметься на основі відповідної партійної боротьби, яка ведеться не лише на рівні партійних еліт, а й на рівні широкого громадянського загалу, який ототожнює свої прагнення та інтереси з тими або іншими політичними партіями.

Справді, політичне різноманіття, багатопартійність є продовженням плюралізму. При цьому багатопартійність виступає як форма політичної демократії і найважливіша передумова формування органів державної влади в Україні. Конституція України (ст. 36) встановлює, що громадяни мають право на свободу об'єднання у політичні партії, які сприяють функціонуванню і вираженню політичної волі громадян, що беруть участь у виборах.

Водночас, на думку М. В. Цвіка, політичний плюралізм є одним з фундаментальних принципів демократії, що спрямований проти політичного одномислення та одноманітності. Вчений не погоджується з розумінням політичного плюралізму як наявності у суспільстві необмеженої кількості політичних центрів, концепцій та точок зору, які взаємодіють на ґрунті вільної гри політичних сил. На думку вченого, головний зміст політичного плюралізму, обумовлений існуючими економічними, політичними і соціальними реаліями, полягає в обмеженій законодавством можливості різних підходів окремих соціальних угруповань і кожної особи до розв'язання проблем, що існують у суспільстві і необхідні для забезпечення соціального прогресу. Саме різноманітність підходів та відтінків в оцінці різних явищ суспільного життя породжує політичні установи й інститути, що його відбивають.

С. Ю. Лукаш під політичним плюралізмом розуміє рівні, гарантовані Конституцією і зако-

нами України можливості боротьби за державну владу, а також впливу на неї різних соціальних груп через відповідні політичні партії, конституційно-правовий статус яких врегульовано законом. На його думку, розвиток політичного плюралізму як принципу конституційного ладу можна забезпечити шляхом удосконалення конституційно-правового регулювання статусу політичних партій в Україні. На думку вченого, варто враховувати й інший аспект проблеми — сьогодні багатопартійність в Україні створюється певною мірою штучно. Наявність в Україні великої кількості зареєстрованих політичних партій зовсім не свідчить про політичний плюралізм як ознаку демократії.

Справді, багатопартійність за певних умов може мати «декоративний» характер. Отже, багатопартійності для демократичного устрою суспільства недостатньо, вона обов'язково повинна мати характер політичного плюралізму. Плюралізм відбиває такий стан речей, коли всі легальні партії мають рівне право на здобуття урядової та законодавчої влади. Яка з них буде на практиці здійснювати це право, залежить від політичної ваги партії та її підтримки виборцями.

Так само наявність політичної опозиції і противаг є неодмінною ознакою політичного плюралізму. Конституційно-плюралістична держава припускає обов'язковість існування в якості альтернативи політичної опозиції, що має претензії на завоювання влади, а тому, готова нести відповідальність за стан справ в країні.

Проблема плюралізму є відображенням значення партій в організації політичного і державного життя, їх можливостей у формуванні політичної волі з метою здобуття влади або участі в ній. З цієї точки зору плюралізм — це рівні політичні і законодавчі можливості партій брати участь у формуванні державних владних структур. Без правової і політичної рівності партій немає плюралізму.

Справді, плюралізм заснований на рівному ставленні держави до всіх центрів політичного життя, створенні і законодавчому закріпленні рівних можливостей користуватися заступництвом держави, її субсидіями, державною пресою, рівним часом для виступів по радіо і телебаченню тощо.

Усе це означає, що проблема плюралізму — це проблема, з одного боку, розвитку демократичних засад суспільства, які повинні будуватися

на політичній волі населення й на використанні цієї волі в організації влади. З іншого боку, проблеми плюралізму пов'язані з демократичним устроєм самих партій, підкоренням їх організації і діяльності загальноновизнаним демократичним вимогам, забезпеченням політичного впливу завдяки неухильному проведенню в життя даних вимог.

.....

*Богущ Нина Александровна
Белорусский государственный университет,
студент, юридический факультет,
4 курс, 7 группа*

НЕКОТОРЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВЕННО-КОНФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Исследование религиозной ситуации в Республике Беларусь является важным направлением не только исторических, политологических, но и юридических наук. Данные исследования помогают определить место и роль религии в современном белорусском государстве и обществе. Политики, ученые, занимающиеся исследованием общественной жизни, отмечают тенденцию увеличения роли религии, что способствует решению ряда социальных проблем. Суммарный положительный эффект этого социального явления может быть значительным: 1) это может стать основой разрешения межконфессиональных непониманий и противоречий, 2) объединит общество для решения не только региональных, государственных, но и мировых проблем, 3) станет основой воспитательной работы общества в целях пресечения преступлений и правонарушений различных масштабов, 4) поможет найти глубинные основы проблем общества (преступность, сиротство) и т. д.

Данные тенденции характерны не только для Беларуси, но и ряда постсоветских государств.

На сегодняшний день основные нормативные акты государств, в том числе и Республики Беларусь, содержат принципы религиозных вероучений (Конституция Республики Беларусь,